

CYMRU

YR WYDDFA

Enw'r mynydd

Uchder uwch lefel y môr (metrau)

1,085 m

Uchder uwch lefel y môr (troedfeddi)

3,560 tr

Tymheredd isaf (gradd Selsiws)

-8 °C

Tymheredd uchaf (gradd Selsiws)

21 °C

Glawiad mewn blwyddyn

4,500 mm

Cyflymder gwynt cryfaf

78 mya

Nifer ymwelwyr y flwyddyn:

500,000

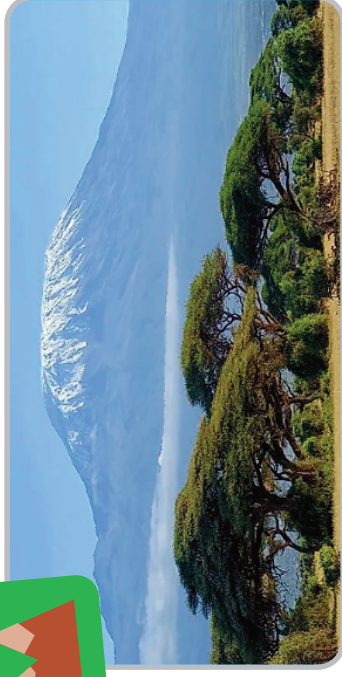
Sawl gwaith mae Eifion wedi bod i'r copa:

36

MVNVDDDEDD

© Karen MacIntyre Huws

TANSANIA

KILIMANJARO

Enw'r mynydd

Uchder uwch lefel y môr (metrau)

5,895 m

Uchder uwch lefel y môr (troedfeddi)

19,340 tr

Tymheredd isaf (gradd Selsiws)

-21 °C

Tymheredd uchaf (gradd Selsiws)

20 °C

Glawiad mewn blwyddyn

110 mm

Cyflymder gwynt cryfaf

12 mya

Nifer ymwelwyr y flwyddyn:

55,500

Sawl gwaith mae Eifion wedi bod i'r copa:

4

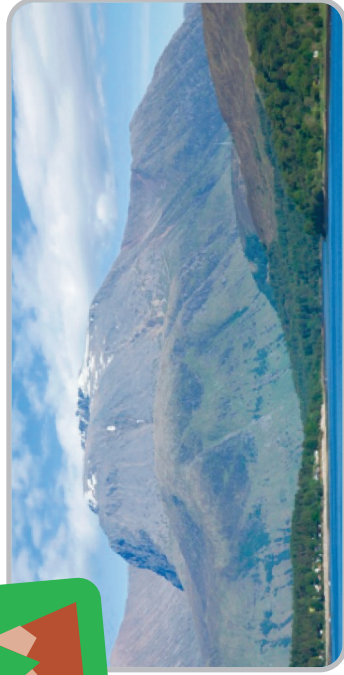

MVNVDDDEDD

© Karen MacIntyre Huws

Rhifau ar gyfartaledd yw rhain

Rhifau ar gyfartaledd yw rhain

YR ALBAN

BEN NEVIS

Enw'r mynydd

Uchder uwch lefel y môr (metrau) **1,345** m

Uchder uwch lefel y môr (troedfeddi) **4,413** tr

Tymheredd isaf (gradd Selsius) **-15** °C

Tymheredd uchaf (gradd Selsius) **18** °C

Glawiad mewn blwyddyn **4,350** mm

Cyflymder gwynt cryfaf **85** mya

Nifer ymwelwyr y flwyddyn: **115,000**

Sawl gwaith mae Eifion wedi bod i'r copa: **12**

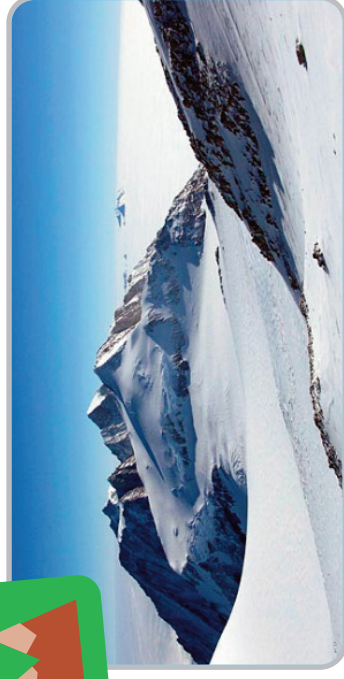

S'mai? EIFION dwi!

Rhifau ar gyfartaledd yw rhain

© Karen MacIntyre Huws

ANTARTICA

VINSON MASSIF

Enw'r mynydd

Uchder uwch lefel y môr (metrau) **4,892** m

Uchder uwch lefel y môr (troedfeddi) **16,050** tr

Tymheredd isaf (gradd Selsius) **-21** °C

Tymheredd uchaf (gradd Selsius) **-47** °C

Glawiad mewn blwyddyn **15** mm

Cyflymder gwynt cryfaf **170** mya

Nifer ymwelwyr y flwyddyn: **25**

Sawl gwaith mae Eifion wedi bod i'r copa: **0**

S'mai? EIFION dwi!

Rhifau ar gyfartaledd yw rhain

© Karen MacIntyre Huws

PERU

Enw'r mynydd **MACHU PICCHU**

Uchder uwch lefel y môr (metrau) **3,399** m

Uchder uwch lefel y môr (troedfeddi) **11,152** tr

Tymheredd isaf (gradd Selsius) **10** °C

Tymheredd uchaf (gradd Selsius) **24** °C

Glawiad mewn blwyddyn **1,950** mm

Cyflymder gwynt cryfaf **8** mya

Nifer ymwelwyr y flwyddyn: **1,1250,00**

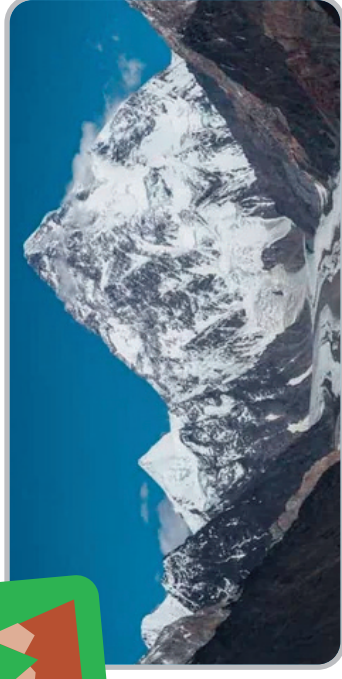
Sawl gwaith mae Eifion wedi bod i'r copa: **1**

Rhifau ar gyfartaledd yw rhain

© Karen MacIntyre Huws

PAKISTAN

Enw'r mynydd **K2**

Uchder uwch lefel y môr (metrau) **8,611** m

Uchder uwch lefel y môr (troedfeddi) **28,251** tr

Tymheredd isaf (gradd Selsius) **-40** °C

Tymheredd uchaf (gradd Selsius) **6** °C

Glawiad mewn blwyddyn **255** mm

Cyflymder gwynt cryfaf **110** mya

Nifer ymwelwyr y flwyddyn: **6**

Sawl gwaith mae Eifion wedi bod i'r copa: **0**

Rhifau ar gyfartaledd yw rhain

© Karen MacIntyre Huws

ALASKA

Enw'r mynydd

DENALI

Uchder uwch lefel y môr (metrau)

6,190 m

Uchder uwch lefel y môr (troedfeddi)

20,310 tr

Tymheredd isaf (gradd Selsius)

-60 °C

Tymheredd uchaf (gradd Selsius)

19 °C

Glawiad mewn blwyddyn

345 mm

Cyflymder gwynt cryfaf

54 mya

Nifer ymwelwyr y flwyddyn:

615,200

Sawl gwaith mae Eifion wedi bod i'r copa:

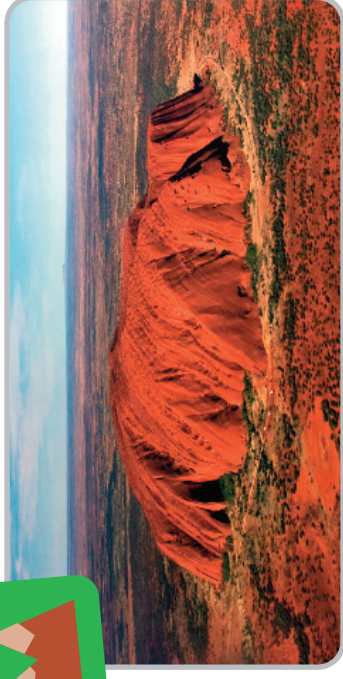
2

S'mai? EIFION dwi!

© Karen MacIntyre Huws

AWSTRALIA

Enw'r mynydd

ULURU

Uchder uwch lefel y môr (metrau)

348 m

Uchder uwch lefel y môr (troedfeddi)

1,142 tr

Tymheredd isaf (gradd Selsius)

5 °C

Tymheredd uchaf (gradd Selsius)

37 °C

Glawiad mewn blwyddyn

308 mm

Cyflymder gwynt cryfaf

12 mya

Nifer ymwelwyr y flwyddyn:

0

Sawl gwaith mae Eifion wedi bod i'r copa:

9

S'mai? EIFION dwi!

© Karen MacIntyre Huws

Rhifau ar gyfartaledd yw rhain

Rhifau ar gyfartaledd yw rhain

GRŴP

Antur Rhifedd

Yn syml, eich tasg yw edrych ar y ffeithiau am fynyddoedd ar y Cardiau Copa ac ateb cwestiynau ar y daflen waith. Cewch ddewis o 1 i 3 her.

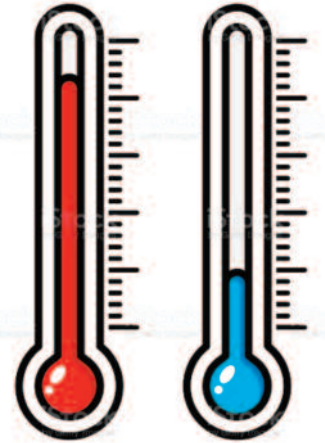
Byddwch yn dysgu am y **gwahaniaeth mewn tymheredd**, a byddwch yn **ysgrifennu rhifau**, ar ffurf geiriau.

I'R BRIG Â CHI!

TYMHEREDD

Edrychwch ar y Cardiau Copa i'ch helpu ateb y cwestiynau isod.

Llenwch y bylchau efo'r geiriau

oerach

neu

poethach

fel hyn:

Mae hi'n

oerach

ar gopa'r Wyddfa nag ydi hi ar gopa Ayr's Rock

★ Cymharwch y **tymheredd isaf** bob tro wrth edrych ar y Cardiau Copa

Mae hi'n

ar gopa Uluru nag ydi hi ar gopa'r Wyddfa

Mae hi'n

ar gopa K2 nag ydi hi ar gopa'r Vinson Massif

Mae hi'n

ar gopa Kilimanjaro nag ydi hi ar gopa Ben Nevis

Mae hi'n

ar gopa Machu Picchu nag ydi hi ar gopa K2

Mae hi'n

ar gopa K2 nag ydi hi ar gopa Denali

Mae hi'n

ar gopa'r Wyddfa nag ydi hi ar gopa Machu Picchu

Mae hi'n

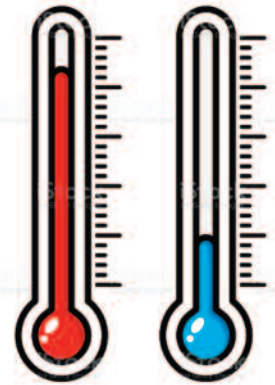
ar gopa Ben Nevis nag ydi hi ar gopa Uluru

Mae hi'n

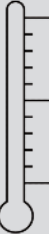
ar gopa'r Vinson Massif nag ydi hi ar gopa K2

TYMHEREDD

Mae'r tymheredd ar gopa Uluru yn gallu newid o fod yn **5°C** yn y gaeaf i **37°C** yn yr haf. Mae hynny'n wahaniaeth o **42°C**.

Beth yw'r gwahaniaeth rhwng ddau dymheredd isod:

 37°C gwahaniaeth =
5°C

 18°C gwahaniaeth =
0°C

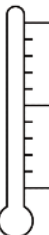
 35°C gwahaniaeth =
10°C

 27°C gwahaniaeth =
2°C

 6°C gwahaniaeth =
-1°C

 10°C gwahaniaeth =
-5°C

cofiwch edrych os yw'r tymheredd yn is na 0°C

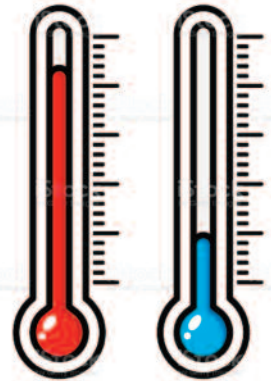
 15°C gwahaniaeth =
-15°C

 23°C gwahaniaeth =
-5°C

 14°C gwahaniaeth =
-12°C

TYMHEREDD

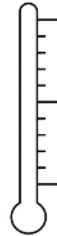
Mae'r tymheredd ar gopa'r Kilimanjaro gallu newid o fod yn **-21°C** yn y gaeaf i **20°C** yn yr haf. Mae hynny'n wahaniaeth o **41°C**.

Beth yw'r gwahaniaeth rhwng ddau dymheredd isod:

 20°C gwahaniaeth =
-21°C

 5°C gwahaniaeth =
-5°C

 18°C gwahaniaeth =
-10°C

 15°C gwahaniaeth =
-12°C

 29°C gwahaniaeth =
-13°C

 6°C gwahaniaeth =
3°C

 38°C gwahaniaeth =
-3°C

 4°C gwahaniaeth =
-27°C

 18°C gwahaniaeth =
-18°C

 22°C gwahaniaeth =
-9°C

 13°C gwahaniaeth =
0°C

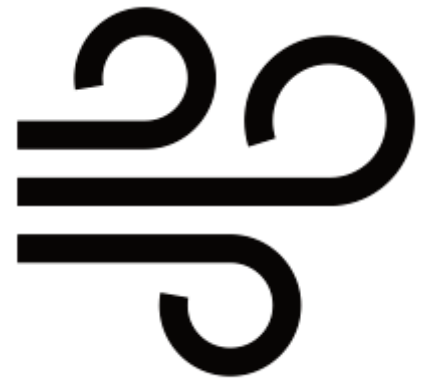
 -10°C gwahaniaeth =
-15°C

GWYNT!

Fe welwch o'r Cardiau Copa bod y gwynt cryfaf yn wahanol o un mynydd i'r llall.

Ysgrifenwch mewn geiriau beth yw cyflymder y gwynt ar gopa'r mynyddoedd isod, fel hyn:

YR WYDDFA

Saith deg wyth milltir yr awr

KILIMANARO

K2

VINSON MASSIF

BEN NEVIS

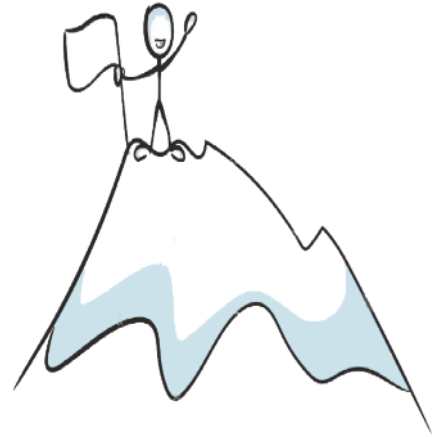

UCHDER

Edrychwch ar uchder y mynyddoedd
mewn metrau.

**Ysgrifennwch mewn geiriau beth yw
uchder y mynyddoedd isod, fel hyn:**

ULURU

Tri chant, pedwar deg wyth metr

BEN NEVIS

KILIMANJARO

VINSON MASSIF

YR WYDDFA

K2

DENALI

MACHU PICCHU

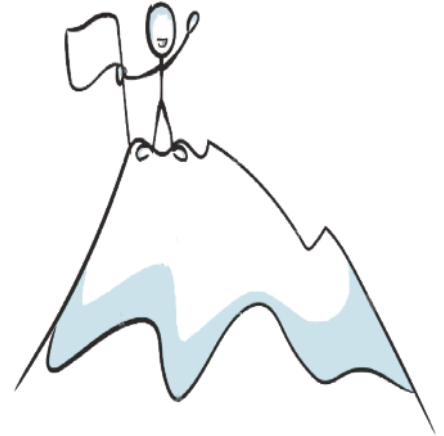

UCHDER

Edrychwch ar uchder y mynyddoedd
mewn troedfeddi.

**Ysgrifennwch mewn geiriau beth yw
uchder y mynyddoedd isod, fel hyn:**

ULURU

Mil cant a phedwar deg dau troedfedd

BEN NEVIS

KILIMANJARO

VINSON MASSIF

YR WYDDFA

K2

DENALI

MACHU PICCHU

Taflen waith - trin data hyd at 100,000

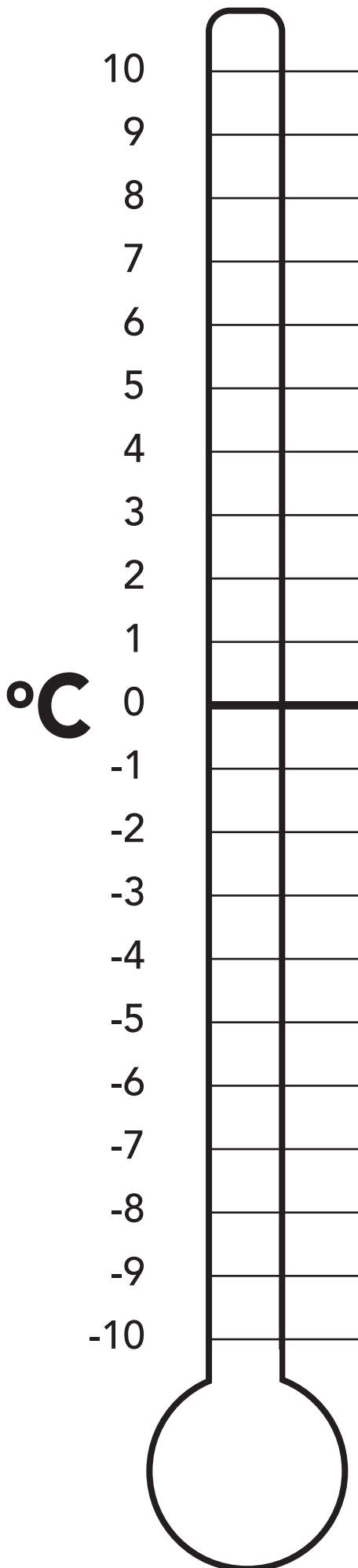
© Karen MacIntyre Huws

TYMHEREDD

Hwyrach y bydd y thermomedr hwn o help i chi wrth feddwl am rifau sydd yn uwch ac yn is na'r rhewbwynt, sef 0°C.

Cyfrwch sawl cam sydd o un tymheredd i'r llall i wybod beth yw'r gwahaniaeth rhwng y ddau dymheredd.

GRŴP

Antur Creadigol

Yn syml, eich her ydi dysgu a pherfformio cân mewn arddull 'rap'!

OND yn gyntaf bydd rhaid i chi ddod o hyd i eiriau coll.

Tynnwch eiriau o'r potyn, ar hap. Rhowch y geiriau sy'n odli efo'i gilydd. Penderfynwch pa eiriau sy'n ffitio'r gân.

Bydd gwybod sut mae **odli** yn eich helpu.

Wrth ganu'r gân cofiwch am **guriad** a **bît** a **rhythm**.

Wedyn ewch ati fel grŵp i ddysgu'r gân ar eich cof, cyn ei rapio.

Mi fydd gofyn i chi berfformio o flaen gweddill y dosbarth.

Os nad oes offerynnau cerdd ar gael mi fydd yn rhaid i chi fod yn greadigol a creu sŵn efo'ch cegau, dwylo a thraed!

MWYNHEWCH!

Torrwch y geiriau isod efo siswrn a rhowch nhw mewn potyn.

ysgol

nos

dew

llanc

caws

blew

cyfrifiadur

cath

Tremadog

pêl

cranc

Roblox

dijyridŵ

esgid

het

cangarŵ

Anti Bet

rhew

jam

dlos

trôn

Odli

Pan mae'r sŵn ar ddiwedd dau air yn debyg, rydan ni'n dweud eu bod nhw'n **odli**.

Dyma lond llaw o eiriau sy'n odli

stryd → byd   trwyn → llwyn
stamp → lamp   gwair → ffair

a dyma eiriau sydd **ddim yn odli**:

llaw → llanc   Nain → saim
crys → croen   troed → gwaed

Mae odli yn ei gwneud yn haws cofio penillion a dyna pam bod y rhan fwyaf o ganeuon pop a roc yn defnyddio geiriau sy'n odli.

Dyma ddau hen bennill sy'n odli:

Mi welais Jac y Do
yn eistedd ar ben **to**,
het wen am ei **ben**
a dwy goes **bren**
"Ho-ho-ho-ho-ho-ho!"

Hen fwnci bach o **Lŷn**
a aeth i dynnu'i **lun**;
edrychodd yn **syn**
a chwarddodd fel **hyn**:
"Hi-hi-hi-hi-hi-hi!"

DA DI ODLI!

O'r pentwr geiriau, dewch o hyd i'r geiriau iawn i orffen y **penillion** sy'n **odli**.

Pa fynydd ydw i?

Mynydd coch a phoeth ydw i,
Mewn gwlad sydd heb na glaw na lli,
Gwlad yr haul a'r
Lle clywir sŵn y .

Fi yw mynydd Gwlad y Gân,
A chartre'r ddraig a'r defaid mân,
Gwlad y beirdd a'r delyn
Lle mae hi'n bwrw ddydd a .

Fi yw'r mynydd mawr a gwyn
Sydd heb na choed na gwair na llyn,
Fy llethrau sydd fel waliau
A throsog mae 'na eira'n .

Her Aur (dewisiol). Enwch y mynyddoedd:

Pennill 1:

Pennill 2:

Pennill 3:

Sut i berfformio'n dda!

Cofiwch feddwl am yr isod wrth baratoi ac wrth berfformio:

Cofio'r geiriau (nid darllen oddi ar bapur)

Lleisiau clir

Lleisiau uchel (ond ddim gweiddi!)

Eich llygaid ar y gynulleidfa

Eich bod yn llawn egni

Cofiwch wenu!

AMDANI!

GRŴP

Antur Iaith

Bydd pawb yn gweithio yn Google Classroom ar eich *Chromebooks*.

Byddwch yn darllen erthygl ar y we, gweld clipiau fideo yna'n ateb cwestiynau.

Y côd i ymuno â dosbarth Mrs Huws ydi:

rwa22z5

Eich her yw '**mynegi barn**' sef dweud sut yr ydach yn teimlo am rhywbeth a pham. Mae'n rhaid i chi feddwl a thrafod efo eich grŵp. Bydd yn rhaid i chi ffurfio barn a dweud mwy am eich rhesymau.

Dewisiwch unai yr **Her Arbennig** (3 brawddeg) neu beth am herio eich hunain a dewis yr **Her Rhagorol** (5 brawddeg)?

Pob lwc yn ceisio bod yn dditectifs geiriau!

POB LWC!

Cylchgrawn

Mount Snowdon neu'r Wyddfa? Uluru neu Ayers Rock?

🕒 29 Ebrill

Tra bod Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri wedi gohirio'r penderfyniad i ollwng yr enw Saesneg "Snowdon" a dim ond defnyddio "Yr Wyddfa", mae gwledydd eraill hefyd wedi cael trafodaethau tebyg dros y blynyddoedd.

Ac ar draws y byd mae nifer o leoliadau gydag enw Saesneg ac enw yn yr iaith frodorol - a rhai yn gyfuniad o'r ddau...

Uluru/Ayers Rock

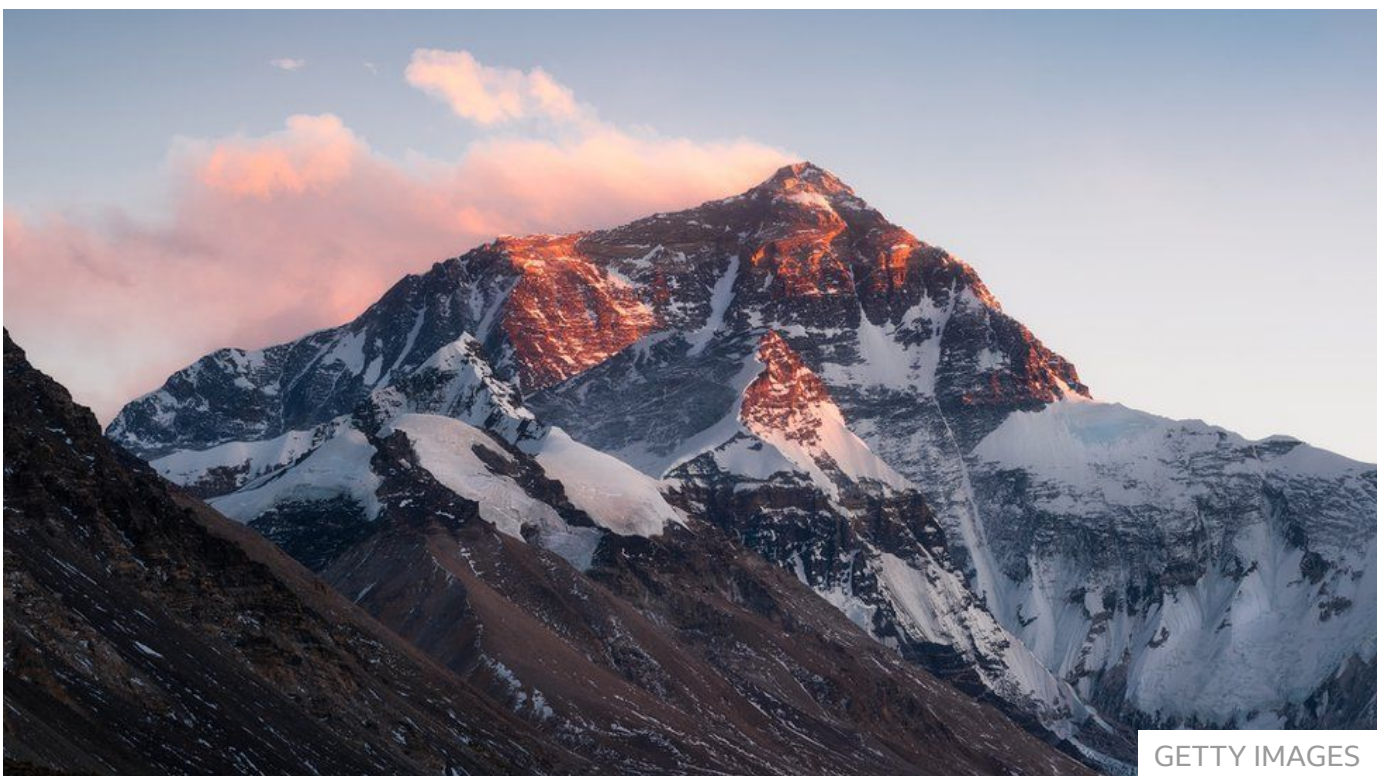

Roedd twristiaid a theithwyr yn heidio yn eu miloedd i 'Ayers Rock' - ond bellach mae'n cael ei adnabod yn ffurfiol wrth ei enw Cynfrodorol llawer hŷn.

Uluru ydi'r enw gwreiddiol am y graig sanctaidd yn Awstralia ond yn 1873 fe wnaeth y syrfëwr William Gosse ei galw'n Ayers Rock ar ôl y gwleidydd Syr Henry Ayers.

Cafodd ei ail-enwi'n Ayers Rock/Uluru yn 1993, yna'n Uluru/Ayers Rock yn 2002, ond o fewn y parc cenedlaethol lle mae'r graig wedi ei lleoli maen nhw'n defnyddio'r gair Uluru yn unig.

Everest/Chomolungma/Sagarmāthā

GETTY IMAGES

Mynydd uchaf ac enwoca'r byd... a chanddo dri enw.

I'r Tibetiaid, Chomolungma ydi enw'r mynydd - sy'n golygu 'mam sanctaidd', tra bod pobl Nepal yn ei galw'n Sagarmāthā - sef 'pen yn yr awyr mawr glas'.

Er bod yr enwau brodorol yn fwy adnabyddus heddiw, Everest ydy'r enw mwyaf cyffredin o hyd ar draws y byd. Fe gafodd y mynydd ei henwi yn y bedwaredd ganrif ar bymtheg ar ôl Sir George Everest, Syrffëwr Cyffredinol India. Doedd **Sir George Everest, a gafodd ei eni ym Mhowys**, ddim o blaid yr enw gan nad oedd posib ei ysgrifennu yn yr iaith Hindi.

Ben Nevis/Beinn Nibheis

Mynydd uchaf yr Alban, a'r uchaf ar ynysoedd Prydain, gydag enw Celtaidd wedi ei Seisnigeiddio.

Beinn Nibheis ydi'r enw yng Ngaeleg yr Alban. Ystyr beinn ydy 'mynydd' ac yn ôl rhai mae'r gair nibheis yn golygu cymylau, ac yn rhannu'r un tarddiad â'r gair Cymraeg 'nef'.

Scafell Pike ydy'r unig enw am fynydd uchaf Lloegr, ond o'r hen Norsege daw'r enw. Mae Skallfield yn gyfuniad o skull - sef copa moel, a fiall - sef mynydd. Mae pike yn golygu'r 'rhan uchaf'.

Corrán Tuathail/Carrauntoohil

COLIN PARK/CREATIVE COMMONS

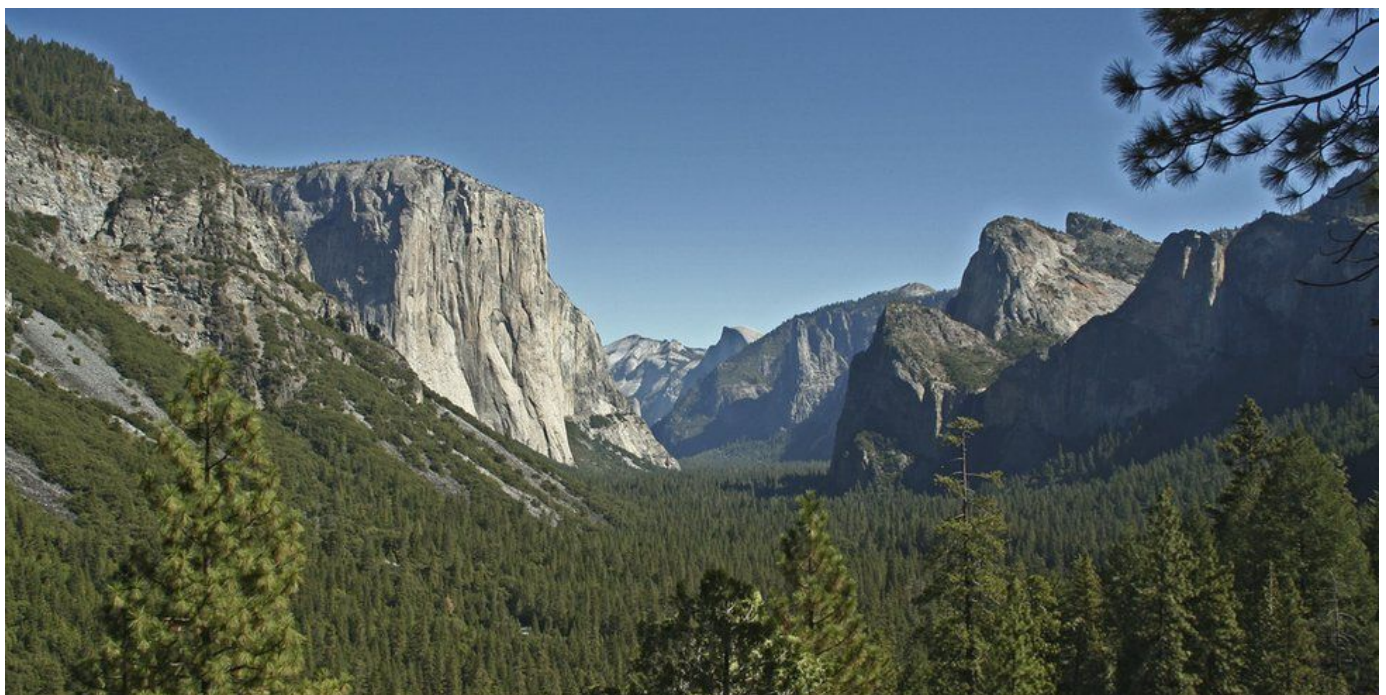
Draw yn Iwerddon mae enwau Gwyddeleg am eu mynyddoedd wedi eu Seisnigeiddio yn aml.

Yr enw swyddogol ar fapiau OS am fynydd ucha'r wlad ydi Carrauntoohil.

Corrán Tuathail ydi'r enw Gwyddeleg. Enw dyn ydy Tuathail, ac mae Corrán wedi ei gyfieithu i gryman neu dant.

Mae llynnoedd yn dilyn patrwm tebyg. Lough Neagh ydi'r enw Saesneg ar lyn mwyaf ynys Iwerddon er enghraifft. Y fersiwn Gwyddeleg ydi Loch nEachach.

Yosemite

Mae enw'r parc cenedlaethol enwog yn yr Unol Daleithiau yn tarddu o'r gair am 'laddwr'. Dyma'r enw oedd yn cael ei roi am lwyth y Miwok, oedd yn byw yno, gan rai o'u gelynyon o lwythau eraill.

Enw y Miwok am yr ardal oedd Ahwahnee - sef 'ceg fawr'.

Aotearoa/New Zealand

DANIEL PECKHAM/CREATIVE COMMONS

Llynedd fe newidiodd cwmni Vodafone y geiriad ar eu ffonau o Vodafone NZ i VF Aotearoa, yr enw brodorol ar y wlad.

Mae asiantaeth cyfathrebu DDB Group New Zealand hefyd wedi newid eu henw i DDB Group Aotearoa.

Aotearoa yw'r gair Māori am y wlad, ac mae'n golygu 'gwlad y cwmwl hir gwyn'.

Daw'r enw Seland Newydd o Nova Zeelandia, yr enw roddodd yr Ewropeaid cyntaf i lanio ar yr ynysoedd - ar ôl rhanbarth Zeeland yn yr Iseldiroedd.

Hefyd o ddiddordeb:

- [Y Cymro cyntaf ar gopa Everest 25 mlynedd 'mlaen](#)
- [Edrych nôl ar Yr Wyddfa 2018](#)
- [Cofio trychineb trên bach yr Wyddfa](#)

(Taflen wrth gefn)

Un enw yn unig i'r Wyddfa?

Yr Wyddfa ydi mynydd
uchaf Cymru, a'r enw
Saesneg arno ydi
'Snowdon.' Yn
ddiweddar mae
trafodaeth fyrlymus wedi

bod ynglyn â chael dim ond UN enw ar y mynydd, sef yr enw
Cymraeg yn unig.

Mae hyn wedi hollti barn pobl yn arw. Mae rhai yn teimlo mai
dim ond enw Cymraeg dylai fod ar gopa uchaf Cymru, ond
mae eraill yn meddwl mai syniad gwirion a ffôl ydi anghofio'r
enw 'Snowdon.'

Mae angen eich barn chi CHI ar y mater!

Cofiwch barchu barn pawb - y pethau gwahanol rhwng pobl
sy'n gwneud y byd yn lle difyr!

BE 'DI DY FARN DI?

© Karen MacIntyre Huws

GRŴP

Antur Meddwl

Sut mae denu Macsen o'r tŷ i gael awyr iach?

Mae bachgen o'r enw Macsen yn rhy hoff o aros yn y tŷ o hyd.

Ei unig ddiddordeb yn y byd yw 'ROBLOX', 'Adopt Me' a 'Brookhaven'.

Mae ffrind Macsen, Grug yn ceisio ei berswadio i fynd efo hi am dro i ben Moel y Gest.

Sut fath o bethau y buasai Grug yn medru eu dweud wrth Macsen i'w gael allan o'r tŷ ac i'r copa?

Meddyliwch am y teimladau braf a'r profiadau hapus y byddwch chi'n eu profi wrth fod allan yn yr awyr agored.

Meddyliwch am y ffordd rydych chi'n teimlo wrth fynd am dro.

Pa effaith mae cerdded mynydd yn ei gael ar y corff?
Pa olygfeydd sydd i'w gweld o ben Moel y Gest.
Pa ddillad ac offer fydd angen i fynd am dro efo Grug?

TYRD MACSEN!

Antur Meddwl

Torrwch gymylau efo siswrn. Ysgrifennwch eich syniadau yn y cymylau, cyn eu gludo ar y papur mawr hir fel hyn:

**Tyrd am dro
Macsen.
Dyma i ti pam...**

Offer:
Siswrn, pensil,
pensiliau lliw
a glud.

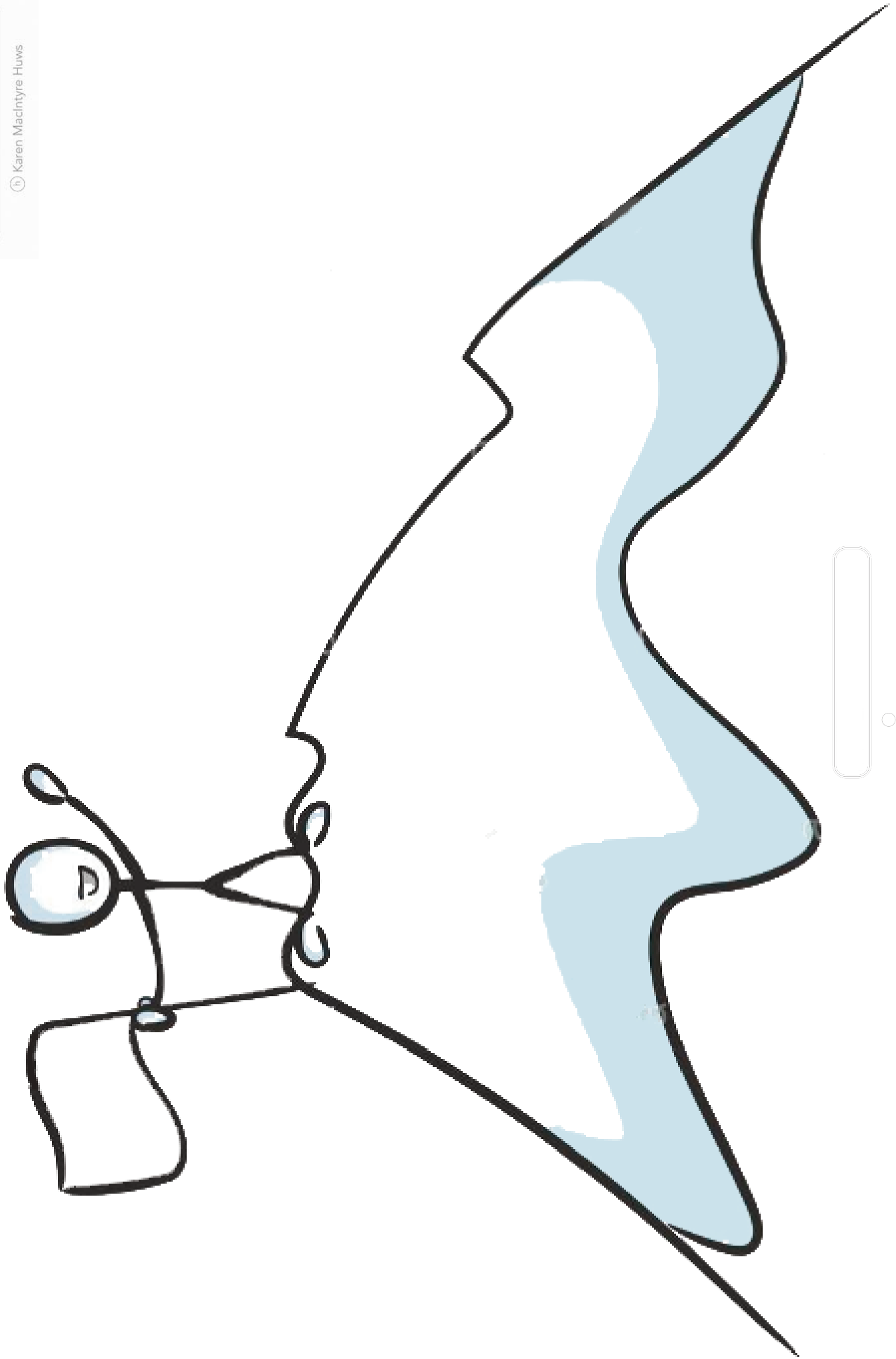
**Gwaith grŵp
yw hwn.**
O leiaf un
cwmwl bob un.

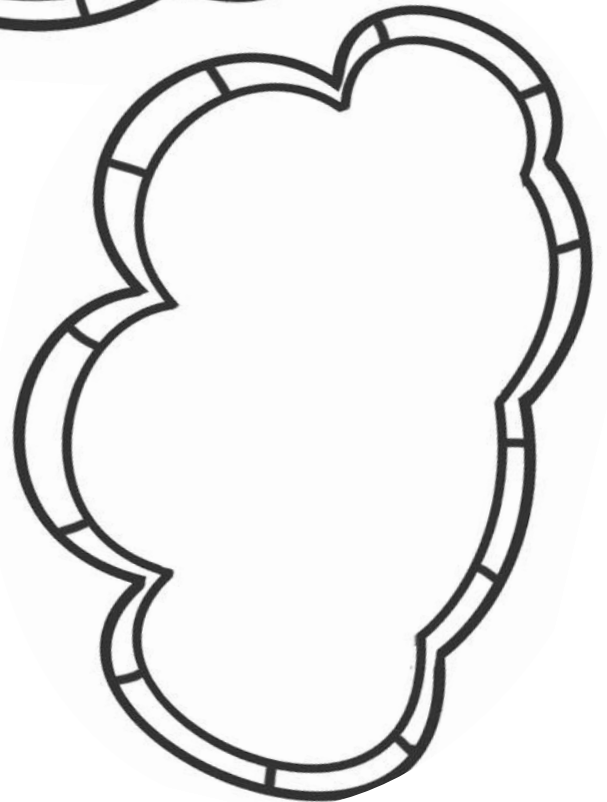
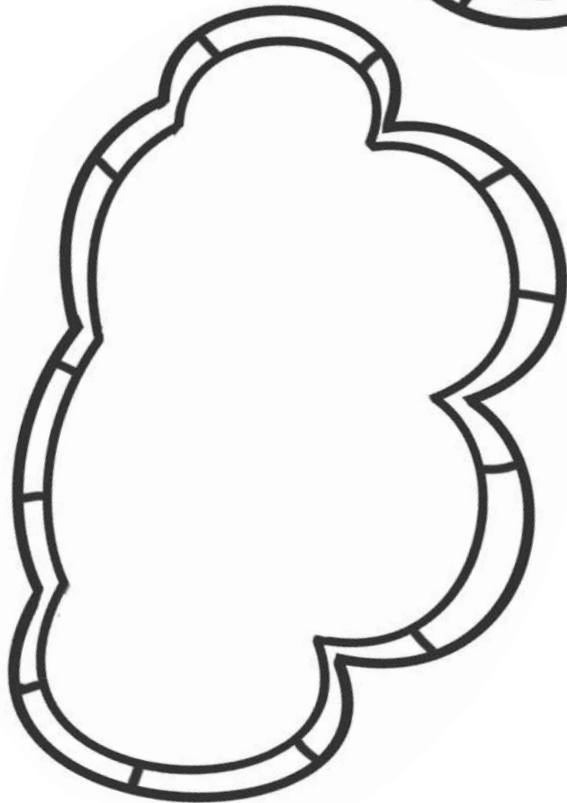
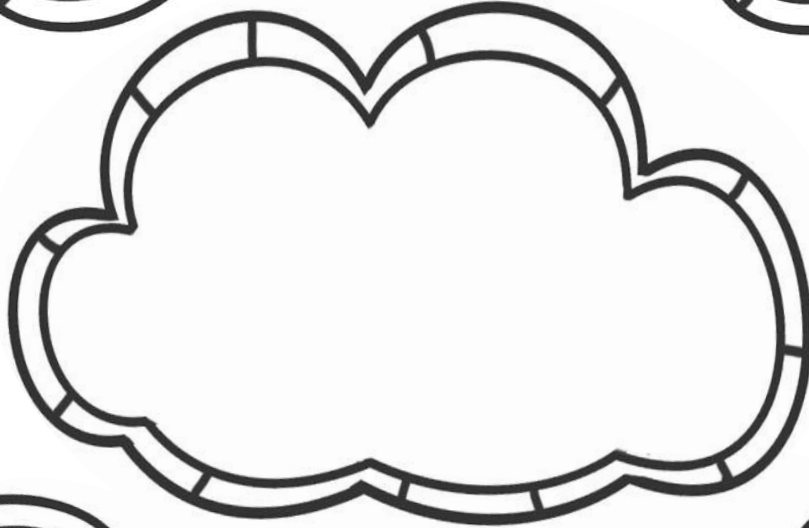
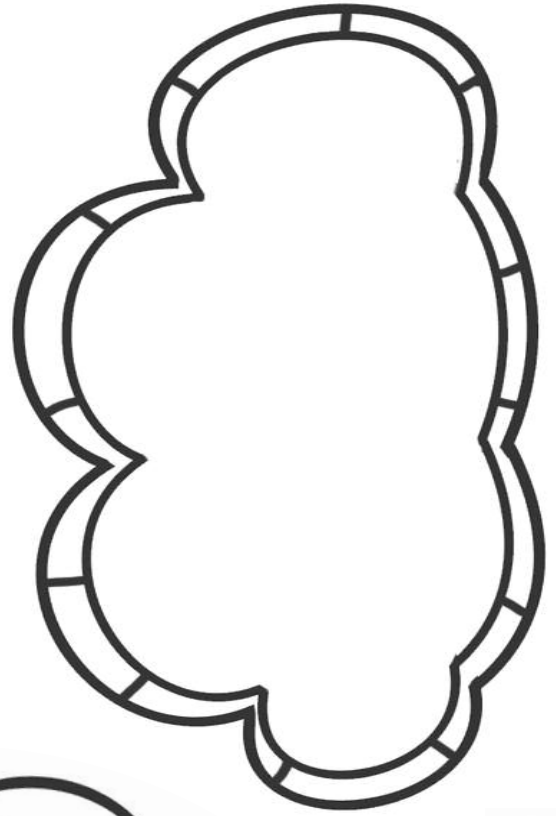
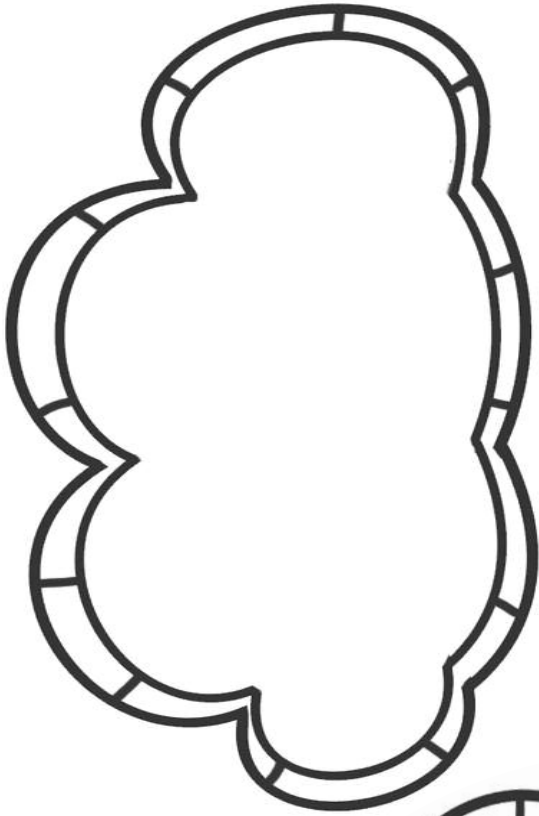
AWÊ!

**Tyrd am dro
Macsen.
Dyma i ti pam...**

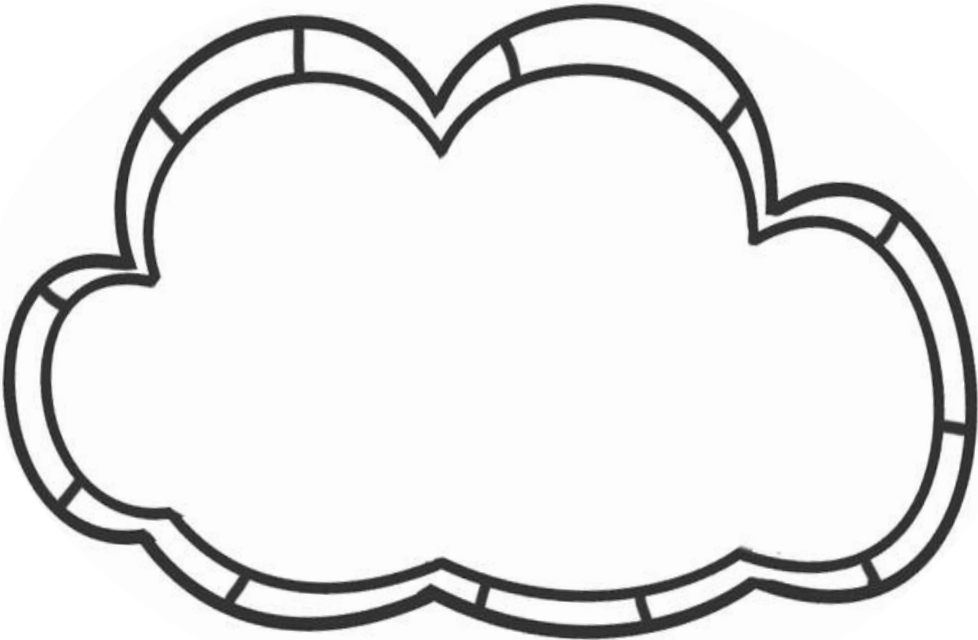
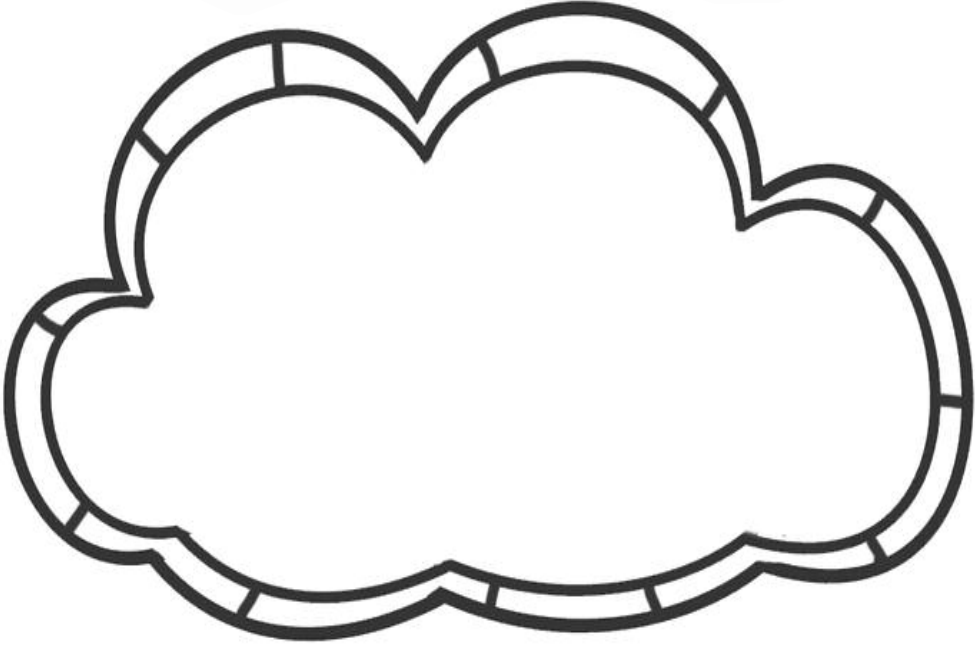
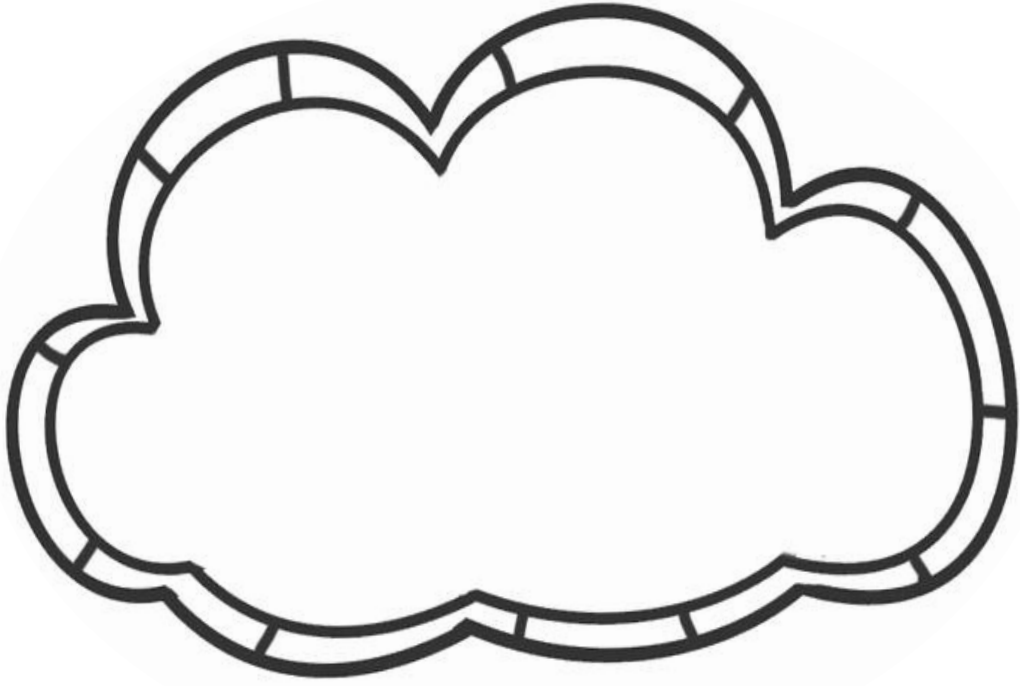

© Karen Macintyre Huws

© Karen MacIntyre Huwis